اۋەلگى ماقساتتى ۇمتىپاۋ بورىشتى ەستە بەرىك ساقتاۋ

الدىن الا ٴدال مالىمەت بەرۋگە تالپىنۋ قادامى ەشقاشان توقتاعان ەمەس

ــ شىنجياڭ اۋا رايى ستانسيالىنىڭ باس مالىمەتشىسى، اعا ينجەنەر چىن چۇنيان تۇرالى

قاسىمزداعى ۇلگىلەر

ٴتىلشىمىز شيە حۇيىيان

7 ـ ايدىڭ 6 ـ كۇنى شىنجياڭ اۋا رايى ستانسيالىنىڭ باس مالىمەتشىسى، اعا ينجەنەر چىن چۇنيان جۇمىس كەڭسەسىنە ەرتەمەن كەلىپ، كومپيۋتەرىن اشىپ، تاياۋ كۇندەردەگى اۋا رايىنىڭ وزگەرىس احۋالىن قاراپ، ەستەلىككە الا باستادى. ول كومپيۋتەر ەكرانىندا جىپىرلاعان ورنەكتەرگە، ٴتۇرلى ـ ٴتۇستى بەلگىلەرگە ىنتى ـ شىنتىسىمەن بەرىلە قاراپ وتىر.

چىن چۇنيانىڭ نازارىندا بۇل ورنەكتەر، بەلگىلەر سان ـ سيفرلارعا اينالعان، اسپان قاباتتارعا بولىنگەن، بۇلتتاردى مولشەرلەپ ەسەپتەۋگە بولادى، جەلدىڭ ٴوزى ساندى مالىمەتتەردەن تۇرادى. چىن چۇنيان بىلاي دەيدى: "اۋا رايىنىڭ وزگەرىس بارىسى دينامىكالى بولادى، ٴسات سايىن وزگەرىپ وتىرادى، ٴبىزدىڭ جۇمىسىمىز تالداۋ جاساۋ، اۋا رايىنان انالىق ٴدال الدىن الا مالىمەت دايىندىق".

مەندەت ـ جاۋاپكەرشىلىگىن ادا ەتىپ، اۋا رايىنان الدىن الا مالىمەتتىڭ انالىق ٴدال بولۋىنا مۇمكىندىك جاسادى

1991 ـ جىلى چىن چۇنيان نانجيڭ اۋا رايى شۇەيۇانىنان (قازىرگى نانجيڭ ينفورماتسيا ينجەنەريالىق داشۇەسى) وقۋ تاۋسقان سوڭ، اۋىلى تولى اۋدانىنا قايتىپ اۋا رايىن جەز بەتىنەن باقلاۋ قىزمەتىمەن شۇعىلدانىدى. 2002 ـ جىلى چىن چۇنيان اۋتونومياليى رايوندىق اۋا رايى مەكەمەسىنە قىزمەتكە كەلدى ٴارى ٴوزىنىڭ قاجىرلى قۇلشىنىسىنا سۇيەنىپ، 2 جىلدا شىنجياڭ اۋا رايى ستانسيالىنىڭ باس مالىمەتشىسى بولدى.

ەلەۋلى اۋا رايىنا جولىققاندا، باس مالىمەتشى رەتىندە، چىن چۇنيان اسا ۇلكەن سالماق ارقالايدى. "شەشۇشى ساتتە، باس مالىمەتشىنىڭ الدىن الا مالىمەت جونىندە ايقىن پىكىر بەرۋىنە تۇرا كەلەدى".

2013 ـ جىلى 5 ـ ايدىڭ 23 ـ كۇنى مالىمەتشىلەر وكتۇستىك شىنجياڭدا بولاتىن جاۋىندى اۋا رايى جوننىندەگى الدىن الا مالىمەت ناتيجەسى تۇرالى قيان ـ كەسكى تالقى جۇرگىزدى. سول كەزدە، كەزەكشى مالىمەتشى "قالىڭ نوسەر ورتالىعنداعى جاۋىن مولشەرى 30 ميلليمەتر ينالاسنا جەتۋى مۇمكىن" دەگەن قورىتىندى شىعارادى. ويتكەنى، قاشقار، حوتان ايماقتارىنىڭ بۇرىنعى جىلدىق ورتاشا جاۋىن مولشەرى 50 ميلليمەترگە جەتپەيتىن، سوندىقتان بۇل الدىن الا مالىمەت قالىپتان اۋىتقىپ كەتكەندەي ەدى.

سوڭىندا، جۇرت جانارى چىن چۇنيانىڭ قادالدى، ونىڭ قورىتىندىسى تىپتەن تاڭ قالارلىق بولدى: "قالىڭ نوسەر ورتالىعنداعى جاۋىن ـ شاشىن مولشەرى 50 ميلليمەترەن اسادى!" ۇزاق جىلدىق تاجىريبەسىنە سۇيەنگەن ول وسى رەتكى سيرەك كەزدەسەتىن قالىڭ نوسەردىڭ پايدا بولاتىن ۋاقتىن، اۋماعىن، كۇشىن كورسەتىپ بەردى. سوڭىندا، وسى رەتكى الدىن الا مالىمەت 3 كۇن بۇرىن جارىيالانىپ قالماستان، شىنجياڭنىڭ قالىڭ نوسەر سەبەبىنەن تاۋدا بولاتىن سەل تۇرالى زەرتتەۋ جەتىستىگىنەن دە پايدالانىپ، شىنجياڭ تاريحىندا تۇڭعىش رەت تاۋداعى سەل اپاتى جونىندە اۋا رايى قاتەرىنىڭ قىزىل ٴتۇستى الدىن الا ساقتاندىرۋىن جاريالادى. 5 ـ ايدىڭ 26 ـ كۇنىنەن 28 ـ كۇنىنە دەيىن، قالىڭ نوسەر "ايتىلعان ۋاعىندا جەتىپ كەلىپ"، جاۋىن ـ شاشىن ورتالىعنداعى جيىنتىق جاۋىن ـ شاشىن مولشەرى 88.2 ميلليمەترگە جەتتى. كىسىنى جۇبانتارلىعى، جەرگىلىكتى ورىن اۋا رايىنان الدىن الا مالىمەت پەن ۇسىنىس نەگىزىندە، تاۋداعى سەل اپاتىنىڭ قاتەرىنە ۇشىراۋى مۇمكىن اۋىل ـ قالاشقتاردان 14 مىڭنان استام ادامدى الدىن الا كوشىرىپ كەتكەن بولاتىن.

"ٴدال الدىن الا مالىمەت بەرۋ دەگەندە، ۋاقىتتىلىق، دارەجەسىنىڭ، ورنىنىڭ مۇلتىكسىز بولۋى وتە قيىن، مالىمەتشىنىڭ مەندەت ـ جاۋاپكەرشىلىگى الدىن الا مالىمەت ناتيجەسىن بارىنشا ٴدال ەتۋ، شۇعىل اۋا رايىنان بولاتىن زيانىدى بارىنشا ازايتۋ"، ـ دەيدى چىن چۇنيان.

شوگەلدىكپەن دەن قويا نزدەنىپ، مەملەكەت دارەجەلى باس مالىمەتشى بولدى

انالىق ٴدال الدىن الا مالىمەت بەرۋدى جۇزەگە اسىرۋ ٴۇشىن چىن چۇنيان از ەڭبەك ەتكەن جوق. تالاي رەت كەزەكشىلىك وتەپ بولعان سوڭ، جۇمىس كەڭسەسىندە قالىپ ٴتۇن ورتاسىنا دەيىن ۇستەمە جۇمىس ىستەپ، بۇرىن، قالىڭ نوسەر (قار)، بۇرشاق سياقتى اپاتتى اۋا رايىنىڭ ەرەكشەلىكتەرىن جانە ونان الدىن الا مالىمەت بەرۋ تەحنيكاسىنا تالداۋ جاساپ، زەرتتەدى.

"اۋقىمدىق ينالمالى اعىن جاعدايىنىڭ نقپالىنا ۇشىراعاندىقتان، جاقىنعى 2 جىلدا شىنجياڭدا شۇعىل بولاتىن اۋا رايى ٴبىرشاما كوبەيدى، ٴبىراق ەلەۋلى اۋا رايى بارىستارى جوننىندە ٴبىز تۇڭعىلەدەي الدىن الا ساقتاندىرۋ ينفورماتسيالارىن جاريالاپ وتىردىق"، ـ دەيدى چىن چۇنيان ايرىقشا ماقتانىشپەن.

چىن چۇنيانىڭ قاراۋىنشا، تاڭداۋلى مالىمەتشى كەزەكشىلىگىن جاقسى ىستەۋمەن عانا قاناعاتتانباۋى، عىلمي زەرتتەۋگە دە ۋاقىت جۇمساۋى كەرەك.

وسى جىلداردا، چىن چۇنيان باستاماشى بولىپ اۋا رايى ستانسيالىنىڭ باس مالىمەتشىسى ەتىپ تاڭدالدى. ول: اسىرەسە، بەيىل وكتۇستىك شىنجياڭ قىسقا مەرزىم ىشىندە نەشە رەتكى ەلەۋلى اۋا رايى وزگەرىسىن باستان كەشىردى، بۇرىن سوعىپ، بۇرشاق جاۋىپ، جەرگىلىكتى ەگىنشى ـ مالشىلارعا نەداۋىر زيان سالدى، ـ دەدى. سونىمەن، ەگىنشى ـ مالشىلار اۋا رايى ستانسيالىنا ارنايى تەلەفون سوعىپ، چىن چۇنيانىدى نزدەپ، جۇمىستاعى اۋا رايى جاعدايىن سۇراستىرىپ، ونىڭ ۇسىنىسىنا نەگىزدەلىپ ەگىنشىلىك جوسپارلارىن ورنالاستىردى.

اۋەلگى ماقساتىنان اينىماعان چىن چۇنيانىڭ دالمە ـ ٴدال الدىن الا مالىمەت بەرۋگە تالپىنۋ قادامى ەشقاشان توقتاعان ەمەس. "اۋا رايىنان دالمە ـ ٴدال الدىن الا مالىمەت بەرۋدى جۇزەگە اسىرۋدىڭ جولى ٴالى ۇزاق، تەك اۋەلگى ماقساتتى وزگەرتپەي، تاباندىلىقپەن جۇرە بەرگەندە عانا، ٴتىپتى دە السقا بارۋعا بولادى". چىن چۇنيان باستان ـ ايماق: "بۇقارانىڭ قاجەتى ٴدال ٴبىزدىڭ ىستەيتىن ٴىسىمىز"، ـ دەيدى.

13 ـ كەزەكتى بۇكىل مەملەكەتتىك قىسقى سپورت جينالىسىنىڭ جابىلۋ سالتىنا قاراعان كۇنى، 2016 ـ جىلى 1 ـ ايدىڭ 29 ـ كۇنى تۇندە اۋا رايى شۇعىل وزگەرىپ، قويۋ تۇمان باسىپ كەتتى. ۇيىمداستىرۋ كوميسسياسىنداعى قىزمەتكەرلەر تەلەفون سوعىپ: "ەرتەڭگى جابىلۋ سالتىن ۋاعىندا وتكىزۋگە بولا ما، جوق پا، انىق جاۋاپ بەرسەڭىزدەر"، ـ دەدى. كەزەكشىلىك اتقارىپ وتىرعان باس مالىمەتشى رەتىندە، چىن چۇنيان تالداۋ جۇرگىزگەننەن كەيىن، ەرتەڭ تاڭەرتەڭ قار توقتاپ، تۇمان سەيىلەدى دەپ قورىتىندى جاسايدى. الدىن الا مالىمەت قورىتىندىسى ٴدال شىعىپ، قىسقى سپورت جينالىسىنىڭ تابىسپەن ىاقتالۋىنا كەپىلدىك ەتىلەدى.

2018 ـ جىلى 11 ـ ايدىڭ 30 ـ كۇنىنەن 12 ـ ايدىڭ 1 ـ كۇنىنە دەيىن، سولتۇستىك شىنجياڭعا سيرەك كەزدەسەتىن سۇىق اعىس، قالىڭ قار، بۇران، قۇمدى بۇران سياقتى اپاتتىق اۋا رايى قۇبىلىسى تۇىلدى. "قىستىگۇنى قۇمدى بۇران سوعۋ تىم سيرەك كەزدەسەدى"، ـ دەيدى چىن چۇنيان. كوپ جىلدىق تاجىريبەسىنە نەگىزدەلگەن ول الدىن الا مالىمەت بەرۋشى قىزمەتكەرلەردى باستاپ وسى رەتكى اۋا رايىنىڭ جالعاسۋ ۋاقىتى، نقپال كولەمى سياقتىلاردان الدىن الا مالىمەت بەرىپ، قاتىستى وڭىرلەردىڭ الدىن الا ساقتاندىرۋ قىزمەتىنە جەتەكشىلىك ەتىپ، جەرگىلىكتى شەشىم جاساۋعا قاجەتتى ماتەريالمەن دەر كەزىندە قامداپ، زيانىدى ەڭ تومەنگى شەككە ٴتۇسىردى.

كۇندەلىكتى قىزمەتتە چىن چۇنيان ۇنەمى ەگىنشى ـ مالشىلاردان كەلگەن تەلەفوندارىدى قابىلداپ جاتادى. ول: اسىرەسە، بيىل وكتۇستىك شىنجياڭ قىسقا مەرزىم ىشىندە نەشە رەتكى ەلەۋلى اۋا رايى وزگەرىسىن باستان كەشىردى، بۇران سوعىپ، بۇرشاق جاۋىپ، جەرگىلىكتى ەگىنشى ـ مالشىلارعا نەداۋىر زيان سالدى، ـ دەدى. سونىمەن، ەگىنشى ـ مالشىلار اۋا رايى ستانسيالىنا ارنايى تەلەفون سوعىپ، چىن چۇنيانىدى نزدەپ، جۇمىستاعى اۋا رايى جاعدايىن سۇراستىرىپ، ونىڭ ۇسىنىسىنا نەگىزدەلىپ ەگىنشىلىك جوسپارلارىن ورنالاستىردى.

اۋەلگى ماقساتتى وزگەرتپەگەندە عانا، ٴتىپتى دە السقا بارۋعا بولادى

كاسىپتىك قىزمەتكەر رەتىندە، ٴتىپتى دە ٴدال الدىن الا مالىمەت بەرۋ ـــ چىن چۇنيانىنىڭ تالپىنىس ارمانى، سونىمەن بىرگە كومپارتيا مۇشەسى رەتىندە، ونىڭ اۋەلگى ماقساتى باستان ـ ايماق قايتكەندە ٴوزىنىڭ كاسىپتىك قابىلەتىن ساۋلەلەندىرىپ، بۇقارا ىعا انالىق ٴدال ويداعدايى قىزمەت وتەۋ بولدى.

كاسىپكە جۇيرىك بولىپ، كورنەكتى ۇلەس قوسقاندىقتان، چىن چۇنيان سان رەت "مەملەكەتتىك تاڭداۋلى كەزەكشى مالىمەتشى"، "جۇڭگو اۋا رايى مەكەمەسى ەلەۋلى اۋا رايى بويىنشا قىزمەت كورسەتۋدەگى وزات"، "اۋتونومياليى رايوندىق اۋا رايى مەكەمەسىنىڭ تاڭداۋلى ورتا جاس، جاس عىلىم ـ تەحنيكا قىزمەتكەرلەرىنىڭ 1 ـ دارەجەلى سىلىعى" سياقتى اتاق ـ ماراپاتتارعا يە بولدى. 2014 ـ جىلى ول جۇڭگو اۋا رايى مەكەمەسى جاعىنان "بۇكىل ەلدەگى 100 باس مالىمەتشى"نىڭ ٴبىرى بولىپ باعالاندى، سوندىقتان ـ اق بۇكىل شىنجياڭ بويىنشا بىردەن ـ ٴبىر مەملەكەت دارەجەلى باس مالىمەتشى سانالدى. بيىل چىن چۇنيانگە تاعى دا "اۋتونومياليى رايوننىڭ تاڭداۋلى كومپارتيا مۇشەسى" اتاعى بەرىلدى.

اۋەلگى ماقساتتى وزگەرتپەگەندە عانا، ٴتىپتى دە السقا بارۋعا بولادى

كاسىپتىك قىزمەتكەر رەتىندە، ٴتىپتى دە ٴدال الدىن الا مالىمەت بەرۋ ـــ چىن چۇنيانىنىڭ تالپىنىس ارمانى، سونىمەن بىرگە كومپارتيا مۇشەسى رەتىندە، ونىڭ اۋەلگى ماقساتى باستان ـ ايماق قايتكەندە ٴوزىنىڭ كاسىپتىك قابىلەتىن ساۋلەلەندىرىپ، بۇقارا ىعا انالىق ٴدال ويداعدايى قىزمەت وتەۋ بولدى.

كاسىپكە جۇيرىك بولىپ، كورنەكتى ۇلەس قوسقاندىقتان، چىن چۇنيان سان رەت "مەملەكەتتىك تاڭداۋلى كەزەكشى مالىمەتشى"، "جۇڭگو اۋا رايى مەكەمەسى ەلەۋلى اۋا رايى بويىنشا قىزمەت كورسەتۋدەگى وزات"، "اۋتونومياليى رايوندىق اۋا رايى مەكەمەسىنىڭ تاڭداۋلى ورتا جاس، جاس عىلىم ـ تەحنيكا قىزمەتكەرلەرىنىڭ 1 ـ دارەجەلى سىلىعى" سياقتى اتاق ـ ماراپاتتارعا يە بولدى. 2014 ـ جىلى ول جۇڭگو اۋا رايى مەكەمەسى جاعىنان "بۇكىل ەلدەگى 100 باس مالىمەتشى"نىڭ ٴبىرى بولىپ باعالاندى، سوندىقتان ـ اق بۇكىل شىنجياڭ بويىنشا بىردەن ـ ٴبىر مەملەكەت دارەجەلى باس مالىمەتشى سانالدى. بيىل چىن چۇنيانگە تاعى دا "اۋتونومياليى رايوننىڭ تاڭداۋلى كومپارتيا مۇشەسى" اتاعى بەرىلدى.

تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋدە ماسەلەنى باعدار ەتۋگە تاباندى بولۋ كەرەك

ــ "اۋەلگى ماقساتتى ۇمتىپاۋ، بورىشتى ەستە بەرىك ساقتاۋ" نەگىزگى تاقىرىپتىق تاريىەسىن تىڭعىلىقتى ورىستەتۋ تۇرالى جەللەس شولۋ

تيانشان شولۋى

شۇي چيڭگۋاڭ

تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋ ـــ پارتيامىزدىڭ اسىل مۇراسى، ٴتۇرلى قىزمەتتەردى جاقسى ىستەۋدەگى نەگىزگى شەبەرلىگى. باس شۇجي شي جينپيڭ تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋ جۇرگىزگەن ايرىقشا ٴمان بەرىپ، "بۇكىل پارتيادا تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋ ستيلىن بارىنشا ساۋلەلەندىرىپ، بۇكىل پارتيانىڭ سىكەرلىكتى قاستەرلەۋىن، بوس سوزگە تيىم ساۋىن، دالمە ـ ٴدال كۇش سالۋىن ىلگەرىلەتۋ كەرەك" دەپ باسا دارىپتەگەن بولاتىن. "اۋەلگى ماقساتتى ۇمتىپاۋ، بورىشتى ەستە بەرىك ساقتاۋ" نەگىزگى تاقىرىپتىق تاريىەسىندە، باستان ـ ايماق ارقاۋ بولعان 4 ٴتۇيىندى شارانىڭ ٴبىرى "تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋ".

«شىنجياڭ گازەتى»نىڭ حابارىنا قاراعاندا، رايونىمىزداعى تاراۋلار، ورىندار "اۋەلگى ماقساتتى ۇمتىپاۋ، بورىشتى ەستە بەرىك ساقتاۋ" نەگىزگى تاقىرىپتىق تاريىەسىنىڭ ورنالاستىرۋىنا ساي قىزمەتتىڭ ٴىس جۇزىندىك جاعدايىمەن ۇشتاستىرىپ، تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋ جوسپارىن ورنالاستىرىپ، جاساپ، تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋدىڭ ۋاقىتىن، ورنىن، رەت سانىن ۇيلەسىمدى ورنالاستىرىپ، تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋدى اناعۇرلىم تەرەڭدەتۋگە قۇلشىنعان. ەندەشە، تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋدىڭ ناقتى ونىمدىلىككە قول جەتكىزۋىنە قايتكەندە شىنايى كەپىلدىك ەتۋگە بولادى؟ ورتالىق "اۋەلگى ماقساتتى ۇمتىپاۋ، بورىشتى ەستە بەرىك ساقتاۋ" نەگىزگى تاقىرىپتىق تاريىەسى باسشىلىق گرۋپپاسى باسىپ تاراتقان «ٴبىرىنشى توپتاعى نەگىزگى تاقىرىپتىق تاريىەدەگى ۇيرەنۋ، تاريىە، تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋ، ماسەلەلەردى قاداعالاۋ، رەتتەۋ ـ تۇزەتۋدى تياناقتاندىرۋ قىزمەتىن ويداعدايى يگەرۋ جوننىندەگى حابارلاندىرۋ»دا تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋدە ماسەلەنى باعدار ەتۋگە تاباندى بولىپ، ٴىس جۇزىندىك ماسەلەلەردى شەشۋگە نازار اۋدارىپ، تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋدى باعىتتامالى تۇردە ورىستەتۋ كەرەكتىگى اتاپ كورسەتىلگەن.

تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋ بارىسىندا ماسەلەنى باعدار ەتۋگە تاباندى بولۋدا، الدىمەن ماسەلەلەردى سەزگىرلىكپەن بايقاي الاتىن "قىرايى كوز"دى جەتىلدىرۋ كەرەك. بۇل ٴۇشىن يدەيالىق جاقتا "حالىق بۇقاراسى تاريحتى جاراتۋشى" دەگەن كوزقاراستى ورناتۋ، نازاردى تومەنگە اۋدارۋ بەكىمى جانە باستاۋىش مەكتەپ وقۋشىسى بولۋعا پەيىل بولۋ رۋحى بولۋ كەرەك؛ ستيل جاعىندا شىندىققا جۇگىنىپ، ناقتى ٴىس تىندىرىپ، تاكاپپارلىقتى تاستاۋ، ٴىيلىپ قىزمەت ەتىپ، "ٴبىر جولدا بىترەتىن" سەرپىن، "قازاندى شاعىپ ٴمان ـ جايىن تولىق بىلەتىن" بايسالدىلىق بولۋى، تەرەڭدىككە، شىنايلىققا، نجدا ـ عاتتىلىققا، دالدىككە، ونىمدىلىككە ۇمتىلۋ جاعىنا كۇش سالۋ كەرەك. وسى جولعى نەگىزگى تاقىرىپتىق تاريىەدەگى ۇيرەنۋ، تاريىە، تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋ، ماسەلەلەردى قاداعالاۋ، رەتتەۋ ـ تۇزەتۋدى تياناقتاندىرۋ قىزمەتىن ويداعدايى يگەرۋ جوننىندەگى حابارلاندىرۋ»دا تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋدە ماسەلەنى باعدار ەتۋگە تاباندى بولىپ، ٴىس جۇزىندىك ماسەلەلەردى شەشۋگە نازار اۋدارىپ، تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋدى باعىتتامالى تۇردە ورىستەتۋ كەرەكتىگى اتاپ كورسەتىلگەن.

تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋ بارىسىندا ماسەلەنى باعدار ەتۋگە تاباندى بولۋدا، الدىمەن ماسەلەلەردى سەزگىرلىكپەن بايقاي الاتىن "قىرايى كوز"دى جەتىلدىرۋ كەرەك. بۇل ٴۇشىن يدەيالىق جاقتا "حالىق بۇقاراسى تاريحتى جاراتۋشى" دەگەن كوزقاراستى ورناتۋ، نازاردى تومەنگە اۋدارۋ بەكىمى جانە باستاۋىش مەكتەپ وقۋشىسى بولۋعا پەيىل بولۋ رۋحى بولۋ كەرەك؛ ستيل جاعىندا شىندىققا جۇگىنىپ، ناقتى ٴىس تىندىرىپ، تاكاپپارلىقتى تاستاۋ، ٴىيلىپ قىزمەت ەتىپ، "ٴبىر جولدا بىترەتىن" سەرپىن، "قازاندى شاعىپ ٴمان ـ جايىن تولىق بىلەتىن" بايسالدىلىق بولۋى، تەرەڭدىككە، شىنايلىققا، نجدا ـ عاتتىلىققا، دالدىككە، ونىمدىلىككە ۇمتىلۋ جاعىنا كۇش سالۋ كەرەك. وسى جولعى نەگىزگى تاقىرىپتىق تاريىەدەگى ۇيرەنۋ، تاريىە، تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋ، ماسەلەلەردى قاداعالاۋ، رەتتەۋ ـ تۇزەتۋدى تياناقتاندىرۋ قىزمەتىن ويداعدايى يگەرۋ جوننىندەگى حابارلاندىرۋ»دا تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋدە ماسەلەنى باعدار ەتۋگە تاباندى بولۋ